

גלירנות לעיון בפרשת השבוע

ערוכים בידי מחנה ליובוויץ - סנת השלש עשרה

יו"ל ע"י מוסד תורה והשכלה למבוגרים ולנוער

הסתדרות נשי מזרחי אמריקה

B

ב"ה ח - כ"ב יובל.

בהר (תשי"ד)

הערה: דעות שונות בסעם דין יובל - וביחוד דעת הרב קוק וצ"ל - עיין גליון בהר תש"ו טאלה ג.

א. טאלה כללית

בטעם מצות היובל כותב ספר החנוך וצ"ה תש"י להודיע לעמו כי הכל שלו ולבסוף ישוב כל דבר לאשר חפץ הוא ליחנה כחחילה, כי לו הארץ כמו שכתוב. ועם מצוה זו של ספירת מ"ט שנה ירחיקו עצמם שלא יגזלו קרקע של חברים ולא יחמדוה בלבם בדעתם כי הכל שב לאשר חפץ האל שחיה לו. וענין זה דומה למה שנהוג לעשות במלכותא דארעא שלוקחים ארצות מזמן לעמן מערי הבצורות אשר לשריהם להזכיר להם יראת האדון (=המלך), וכן הדבר הזה, שרצה תש"י שישוב כל קרקע לאשר לו אחוזת הארץ ממנו בה, וכן כל עבד יצא מתחת יד אדוניו ויהיה ברשות בוראו. ואולם מלכי ארץ יעשו כן ליראתם פן ימרדו השרים בם. והאל ב"ה צוה לעמו כן לזכותם, להיטיב להם.

1. במה טונה הסעם הניתן ע"י ספר החנוך מן הסעם הידוע ומקובל למצות היובל?
2. השוה דבריו כאן לסעמו למתנות עניים מודפס בגליון כי תצא תשי"ב טאלה ג. מהו הקו המשותף בדבריו כאן ושם?

ב. שאלות ודיוקים ברש"י

- א1) ד"ה ושבתם איש אל אחוזתו
- א2) י"ג " תשובו איש אל אחוזתו
- א3) ט"ו " במספר שנים אחר היובל
- (א) כבר הקטנו כמה מן המפרשים דלפי רש"י היה צריך לומר "במספר שנים עד היובל" ולמה אמר הכתוב "אחר היובל"?
- ותרצו בעל הכתב והקבלה: ולי נראה מלת "אחר" כאן משמש אל יחס הגבול שאליו כמלת "אל" (האלף בסגול), כמו (שמות ג') "וינהג את הציון אחר המדבר" שפרשו - אל המדבר וכתרגומו "למדברא" וסעמו כאן: השנים אל היובל.
- התוכל לישב קושיה זו בדרך אחרת בלי להוציא מלת "אחר" ממשמעותה הרגילה?
- (ב) מה ראה רש"י לשנות הנאמר בכתוב "ימכור לך" ללשון נוכח "תמכור לו".
- מה ראה רש"י להפך הנסוח החיובי של הפסוק "כי לי" לנסוח שלילי - "שאינה שלך"?
- 4) כ"ג " כי לי הארץ

ג. שאלות בראב"ע

- 1) י"ב ד"ה מן השדה תאכלו, ופירוש דבריו ברמב"ן "ולדעתו יאמר" עד "ומה ששנו בתורת כהנים" (א) הסבר כיצד אין דבריו סותרים לנאמר בפסוק י"א: לא תזרעו ולא תקצרו את ספיחיה וע' רש"י פסוק ה' ד"ה לא תקצרו " " " " והיתה שבת הארץ
- (ב) מה ראה ראב"ע להוסיף זאת "כלכם"?
- 2xx) י"ד ד"ה או קנה
- (א) מה פירוש "ויחסר מקום קנייתם"
- (ב) הבא דוגמאות אחדות למה נאמר בראב"ע "ורבים כמוהו".

./.

ד. י"ז ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלוקיך - כי אני ה' אלוקיכם.

למושג אונאת דברים:

בבא מציעא כ"ח ע"ב: באונאת דברים הא כיצד? אם היה בעל חשבוה, אל יאמר לו: "זכור מעשי הראשונים"; אם היה כן גרים, אל יאמר לו: "זכור מעשי אבותיך"; אם היה גר ובא ללמוד תורה אל יאמר לו: "פה שאכל נבלות וטרפות, שקצים ורמשים בא ללמוד תורה שנאמרה מפי הנבירה" - אם היו יסורין באין עליו או אם היו מלאים באין עליו, או שהיה מקבר את בניו, אל יאמר לו - כדרך שאמרו לו חבריו לאיוב (איוב ד'): "...זכור נא, מי הוא נקי אבד ואיפה ישרים נכחדו?" - אם היו חמרים מבקשים תבואה ממנו, לא יאמר להם: "לכן אצל פלוני, שהוא מוכר תבואה". ויודע בו שלא מכה מעולם... אף לא יתלה עיניו על המקח (=לא יעמוד על המקח) בשעה שאין לו דמים.

רמב"ם הלכות מכירה י"ד הלכה י"ד מוסיף על כל הנ"ל עוד: נשאלה שאלה על דבר חכמה, לא יאמר למי שאינו יודע אותה חכמה: "מה תשי" בדבר זה? או מה שעתך בדבר זה? וכן כל כיוצא באלה.

רש"י כ"ה י"ד אל תונו:

רש"י כ"ה י"ז ולא תונו איש את עמיתו.

רש"י י"ט ל"ג לא תונו.

רש"י שמות כ"ה כ' ד"ה וגר לא תונו.

2. מה ראה רש"י לפרש "לא תונו" בפסוק י"ז כאונאת דברים ובפ' י"ד כאונאת ממון ולא להיפך?

3. הסבר את המושג המובא ברש"י "דבר המסור ללבן של אדם" והעזר גם בדברי רש"י ויקרא י"ט י"ד ד"ה ויראת מאלוקיך. "ל"ב" "והדרת פני זקן."

4. הסבר למה נאמר בפ' ס"ו ... תקנה... ימכר בלשון יחיד

" ט"ז ... תרבה... תמעים " יחיד

ובפ' י"ז ולא תונו... רבים.

5. הסבר את המושג "אונאת דברים" (כלפי כל אדם וכלפי הור) על פי הדוגמאות הנחונות בגמרא ברמב"ם וברש"י.

(אם יודע אתה שפות לעז נסה למצוא מושג מקביל לו באחת השפות הידועות לך.)

השאלות המסומנות x קשות והמסומנות xx קשות ביותר, ינסה כל אחד לפי דרגתו. חשובות וגם שאלות נא לשלוח לבחמה ליכוביץ קריח משה ירושלים.

כל המנויים - גם הקבוצים והמוסדות - מתבקשים
לשלם מיד 250 מיל בגלל העלאת הוצאת הדאר
באמצע השנה. (בבולים של 20 מיל או במשומן.)